

ชื่อเรื่อง	แนวทางส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพบรรณารักษ์ ที่พึงประสงค์ในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้วิจัย	นันทิดา พรหมวงศ์
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชาวชายโขง
ปริญญา	วท.ม. (วิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยี)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของสมรรถนะทางวิชาชีพบรรณารักษ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 2) ศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพบรรณารักษ์ที่พึงประสงค์ในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และ 3) ศึกษาแนวทางส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพบรรณารักษ์ที่พึงประสงค์ในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มผู้ให้บริการของทั้ง 4 วิทยาเขต จำนวน 39 คน และผู้รับบริการ 397 คน และใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้บริหารห้องสมุด บรรณารักษ์ และนักเอกสารสนเทศ จำนวน 21 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การแจกแจงความถี่ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที่ ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันของสมรรถนะทางวิชาชีพบรรณารักษ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ระยะ 4 ปี แต่ในส่วนของแผนงานในระดับวิทยาเขตยังไม่พบการจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากร มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ เทคโนโลยี ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการบริการห้องสมุด เช่น ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (OPAC) ระบบยืม-คืนอัตโนมัติ ระบบรับชำระค่าปรับอัตโนมัติ เป็นต้น มีการกำหนดสมรรถนะในภาพรวมของมหาวิทยาลัยเพื่อประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติราชการ แต่ยังไม่มีการกำหนดสมรรถนะเฉพาะตำแหน่งบรรณารักษ์ เป็นการกำหนดลักษณะความรับผิดชอบงานของแต่ละตำแหน่งตามเอกสารประกอบการบรรยายลักษณะงานและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง (JD/JS : Job Description & Job Specification) และกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานหรือความสำเร็จของงาน (KPI : Key Performance Indicator) บทบาทหน้าที่ของบรรณารักษ์จะเป็นหน้าที่พื้นฐานทางวิชาชีพ

บรรณารักษ์ เช่น งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ งานวิเคราะห์หมวดหมู่ งานลงรายการ ทรัพยากรสารสนเทศในระบบฐานข้อมูล งานบริการ เป็นต้น

ความต้องการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพบรรณารักษ์ พบว่าต้องการพัฒนา ทักษะทางวิชาชีพ การวิจัย ภาษา การฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน และต้องการศึกษาต่อ ในระดับที่สูงขึ้น ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่าเป็นปัญหาในเรื่องของจำนวน บรรณารักษ์ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ มีการโยกย้าย ลาออก ไม่มีตำแหน่งเพิ่มและ ปัญหาในเรื่องของเครื่องมืออุปกรณ์ชำรุดแล้วไม่สามารถให้บริการต่อได้

สมรรถนะทางวิชาชีพบรรณารักษ์ที่พึงประสงค์ในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชภัฏนครราชสีมา พบว่า ผู้ให้บริการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพ บรรณารักษ์ที่พึงประสงค์ในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชภัฏนครราชสีมา ในภาพรวม สมรรถนะทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attribute)

($\bar{X} = 4.21$) รองลงมาคือ สมรรถนะด้านทักษะ (Skills) ($\bar{X} = 4.15$) และสมรรถนะด้าน ความรู้ (Knowledge) ($\bar{X} = 4.14$) ตามลำดับ ผู้รับบริการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะ ทางวิชาชีพบรรณารักษ์ที่พึงประสงค์ในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชภัฏนครราชสีมา ในภาพรวมสมรรถนะทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attribute) ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาคือ สมรรถนะด้านทักษะ (Skills) ($\bar{X} = 3.89$) และ สมรรถนะด้านความรู้ (Knowledge) ($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ให้บริการและผู้รับบริการที่มีต่อการพัฒนา สมรรถนะทางวิชาชีพบรรณารักษ์ที่พึงประสงค์ในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชภัฏนครราชสีมา พบว่า สมรรถนะทั้ง 3 ด้านในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมรรถนะทางวิชาชีพที่ควรส่งเสริมการพัฒนา ในยุคดิจิทัล มี 3 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านความรู้ (Knowledge) ได้แก่ ความรู้และเข้าใจเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการ จัดการทรัพยากรสารสนเทศและความรู้และเข้าใจวิธีการจัดเก็บสารสนเทศอย่างเป็นระบบ
- 2) ทักษะ (Skills) ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ตในการทำงานและบริการผู้ใช้ การใช้สื่อออนไลน์ ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่คอมพิวเตอร์และโปรแกรม ประยุกต์ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และสามารถจัดหา คัดเลือก วิเคราะห์ จำแนก

หมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศและบันทึกหลักฐานข้อมูลของระบบห้องสมุด และ 3) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attribute) ได้แก่ การเปิดใจรับรู้และเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ เข้าใจและยอมรับกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและความท้าทายใหม่ๆ และสามารถปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์และการมีแนวทางการทำงานที่ชัดเจน

แนวทางที่ควรส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะ แบ่งออกได้เป็น 2 แนวทาง ดังนี้

1) แนวทางส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะต่อบรรณารักษ์ ได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การประชุม/สัมมนาทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยสังคมออนไลน์ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยสมรรถนะที่จะส่งเสริมควรพิจารณาตามคุณลักษณะของบรรณารักษ์ หรือผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับห้องสมุด เช่น อายุการทำงาน และสาขาวิชา เป็นต้น และ 2) แนวทางส่งเสริมการพัฒนาต่อองค์กร ได้แก่ จัดสรรอัตรากำลังของบรรณารักษ์ให้เหมาะสม จัดสรรทรัพยากรสารสนเทศให้มีความเพียงพอ และจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัย

คำสำคัญ : การพัฒนาทางวิชาชีพ/สมรรถนะบรรณารักษ์/บรรณารักษ์ในยุคดิจิทัล/
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

TITLE	Guidelines on Enhancing Desirable Digital Age Librarians' Professional Competencies of Rajamangala University of Technology Isan
AUTHOR	Nanthida Promwong
ADVISORS	Asst. Prof. Dr. Somboon Chaochaikong
DEGREE	M.Sc. (Informaiton Science and Technology)
INSTITUTION	Sakon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2018

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to investigate the current condition of professional competencies of librarians who worked at Rajamangala University of Technology Isan, 2) to study professional competencies of desirable Digital Age librarians of Rajamangala University of Technology Isan, 3) to gain guidelines on enhancing professional competencies of desirable Digital Age librarians of Rajamangala University of Technology Isan. The questionnaires and semi-structured interview forms were employed as the research instruments. The questionnaires were sent to be responded by 39 service providers and 397 service users in 4 campuses. At the same time, semi-structured interview forms were used to get the information from 21 library administrators, librarians, and information officers/specialists. Quantitative data collected from the questionnaires was statistically analyzed by using percentage, mean, frequency, standard deviation and t -test.

The study revealed the following results:

Regarding the current condition of Rajamangala University of Technology Isan librarians' professional competencies, it was found that four- year-strategic plan was created by the Academic Resources and Information Technology Institutes. Nevertheless, no personnel/human resources development plan had been made at the campuses. Modern technologies such as online public access catalogue (OPAC), automated circulation system, automated system for paying fines were provide,

though. Still, although the overall competencies of the university personnel had been established to evaluate how well the personnel perform their duties, these capacities were not specifically set for the librarians. Nevertheless, the job description, job specifications, key performance indicators were specified for the librarians' basic roles which included developing information technology resources, classifying and analyzing categories, keying the information in the database system, providing services, etc.

Of the needs to develop professional competencies of the librarians, it was found that the respondents would like to take part in seminars, training courses or study trips to improve their professional skills, research capacity, and language. Some wanted to further their education in the higher levels. The problems concerning library services had been unveiled; the inadequacy of the librarians caused by transferring, quitting, or no openings to recruit new librarians. In addition, some tools and machines were broken and they had never been repaired.

About the professional competencies of desirable Digital Age librarians of Rajamangala University of Technology Isan, the study manifested that the service providers perceived that as a whole all aspects of professional competencies were at the high levels ($\bar{X} = 4.16$). When considering each aspect, these results were ranked from the highest to the lowest by the service providers: personal attributes ($\bar{X} = 4.21$), skills ($\bar{X} = 4.15$), and knowledge ($\bar{X} = 4.14$). As for the service users, they viewed that the professional competencies of desirable Digital Age librarians of Rajamangala University of Technology Isan, as a whole, were at the high levels ($\bar{X} = 3.90$). When considering each aspect, these results were ranked from the highest to the lowest by the service users: personal attributes ($\bar{X} = 3.96$), skills ($\bar{X} = 3.89$), and knowledge ($\bar{X} = 3.88$).

When comparing the service providers and users' opinions on professional competencies of desirable Digital Age librarians of Rajamangala University of Technology Isan, it was found that the service providers and service users, in compliance with the set hypotheses, had significantly different opinions on all three aspects of librarian's professional competencies at 0.05 statistical levels.

Three aspects of professional competencies of Digital Age librarians should be promoted. They consisted of knowledge, skills, and personal attributes. Knowledge and comprehension of systematically managing information resources should be installed. Skills of employing the internet or online media to work and serve library users well should be trained. Modern technology, computer programs must be suitably adopted so that the library officers can give, select, analyze, categorize the information and record it in the database systems of the libraries. Library staff or library persons should possess these attributes: being open-minded so that they can understand the situations and accept any changes or challenges; being easily or quickly adjustable to the situations, and having clear guidelines on performing their jobs.

Two main guidelines had been obtained for enhancing their competencies.

- 1) To promote the librarians' competencies, training courses, study trips, meetings, academic seminars, online learning/conversations and higher education should be provided. Work experiences/duration of work, and fields of work must be used for considering who should undergo the suggested competency development program.
- 2) To promote the organizational development, provision of adequate number of librarians, sufficient information resources and modern technology had been recommended.

Keywords: Professional development, competencies of librarians, librarians in Digital Age, Rajamangala University of Technology Isan